

Motion till riksdagen 2009/10: MJ464

av **Anna Tenje och Maria Plass (m)**

Stormarna Gudrun och Per samt deras avkommor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regelverket om skador på omkringliggande mark efter stormar bör förändras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättning till markägare som drabbats av skadeangrepp.

Gudrun och Per

Stormen Gudrun inträffade i januari 2005 och drabbade Götaland. Den uppskattade volymen stormfälld skog är ca 75 miljoner skogskubikmeter, vilket kan sägas motsvara ungefär 250 miljoner träd. 80 procent av den stormfällda skogen var gran.

Omkring 12 miljoner kubikmeter skog beräknades ha fallit i januaristormen 2007. Det geografiska området som drabbades var större än vid stormen Gudrun. Stormskadorna fanns över hela Götaland med en koncentration till området kring Mariestad i Västergötland, den västra delen av Östergötland och det inre Småland.

De flesta träd som fälldes i stormarna Gudrun och Per har avverkats och sågats upp till virke. Det var en mycket liten andel av den stormfällda skogen som inte togs vara på av skogsbruket.

Gudruns och Pers avkommor

I oktober 2005 redovisade Skogsstyrelsen att så mycket som 5–15 miljoner kubikmeter levande skog riskerade att angripas av granbarkborrar under de närmaste fyra åren. Riktigt så illa har det dock inte blivit.

Fel! Okänt namn på

I september 2006 konstaterade Skogsstyrelsen efter en inventering att över en miljon kubikmeter stående skog i Götaland kunde ha angripits av granbarkborrar.

I november 2008 var Skogsstyrelsens bedömning att ca 700 000 skogskubikmeter granar i södra Sverige hade dödats av granbarkborre under år 2008, jämfört med ca 800 000 skogskubikmeter 2007.

Skogsstyrelsens prognos för 2009 är att högst 300 000 kubikmeter stående skog ska dödas av granbarkborren. En bedömning, som grundar sig på ett lågt fångstresultat från årets intensivövervakning, är att volymen av skog dödad av granbarkborrens angrepp minskar till den lägre nivån, ca 100 000 kubikmeter skog, vilket motsvarar en normal skadenivå för hela landet. Vi håller nu tummarna för att detta stämmer men vågar inte riktigt andas ut ännu, nya stormar och/eller torka kan medföra betydligt större skador. Det verkar dock som om markägarnas och myndigheternas hårda arbete har gett utdelning samt att de kalla somrarna de senaste åren spelat oss i händerna.

Det kommer att krävas fortsatta krafttag för att minska granbarkborreskadorna år 2009. Populationen granbarkborrar är fortfarande hög inom stora delar av stormområdet. Regeringen följer utvecklingen noggrant i dessa stormdrabbade områden för att snabbt kunna vidta åtgärder inom befintliga anslag. Skogsstyrelsens uppdrag att övervaka och informera markägare om skadeinsektspopulationen kommer därför att förlängas under 2010.

Det finns de områden runt om i Götaland som får betala ett högt pris och det är de marker som angränsar till naturreservat som inte upparbetades efter stormarna. Inom flera reservat och biotopskydd med äldre granskog har stora skador av granbarkborren observerats och skador har också noterats på omgivande skog.

De markägare som har drabbats av barkborren p.g.a. närliggande naturreservat har sedan tiden efter stormen varit berättigade till ersättning under förutsättning att skadan går att härledas till naturreservaten.

Ersättning för skador av barkborre

Ersättningen är ett erbjudande som betalas ut med syfte att förhindra spridning av granbarkborre. Markägaren har ingen möjlighet att förhandla om ersättningen och ersättningen är något som länsstyrelsen gör frivilligt. Är en markägare inte nöjd med erbjudandet så måste denne istället försöka söka ersättningen genom att stämma staten, genom skadeståndslagen.

Markägaren har som motprestation, för att få ersättningen, ett krav på sig att avverka de angripna träden. Ersättningen är för förtida avverkning, fördyrad avverkning och för mellanskillnaden friskt och skadat virke. Det handlar således om ett nollsummespel för markägaren och inte något som markägaren "tjänar på". Det handlar snarare om en förlustaffär för markägaren med tanke på allt extra arbete som tillkommer samt det faktum att han antagligen hade fått ut mer pengar för skogen i framtiden. Det finns dessutom en risk att den negativa konjunkturen på massa och sågade trävaror kan påverka skogsindustrins vilja och möjligheter att ta emot skadad skog.

Fel! Okänt namn på

Skadorna och angreppen i dessa områden uppstår fortfarande och det är vår förhoppning att Naturvårdsverket även i framtiden ska bevilja ersättning till de drabbade markägarna.

Ge Skogsstyrelsen dispens

Det kan inte uteslutas att granbarkborrar från naturskyddade områden angriper ståndskog i närområdet om medelålders eller gammal produktionsgranskog gränsar direkt mot en större kvarlämnad stormfällning i ett skyddat område. Vid en avvägning mellan skogsvårdslagens båda jämställda mål har miljömålet stor tyngd i nyckelbiotoper. För naturreservat regleras möjligheterna till upparbetning av specifika reservatsföreskrifter. I biotopskyddsområden är åtgärder som kan skada naturmiljön förbjudna.

Gudrun och Per är med all säkerhet inte de sista stormarna som vi har fått erfara. Inför framtiden är det viktigt att vi lär av historien. En lärdom som kan vara nyttig att hörsamma är det som Skogsstyrelsen påtalade för regeringen redan 2007 angående förändringen av regelverket för biotopskydd och naturreservat. Regelverket bör förändras så att det blir möjligt att, i speciella fall men utan onödig fördröjning, ge dispens från förbud att driva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada områdets naturvärden. Inom flertalet reservat och biotopskydd med äldre granskog har mycket stora skador av granbarkborren observerats och skador har också noterats i stor utsträckning på omgivande skog. Behovet av en sådan förändring av regelverket kvarstår därför.

Stockholm den 30 september 2009

Anna Tenje (m)

Maria Plass (m)